

Circulaire

Brussel, 22 maart 2017

Kenmerk: NBB_2017_10

uw correspondent:

Bertrand Leton
tel. +32 2 221 23 65 – fax +32 2 221 31 04
bertrand.leton@nbb.be

Circulaire betreffende de voorrechten van de schuldeisers uit hoofde van verzekering, de doorlopende inventarissen en de samenvattende opgave van de doorlopende inventarissen

Toepassingsveld

Deze circulaire is van toepassing op:

- a) *de verzekeringsondernemingen naar Belgisch recht die verplicht zijn tot het aanvragen van de vergunning als bedoeld in artikel 18, eerste lid, 1° van de wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen, waaronder:*
 - *de ondernemingen als bedoeld in artikel 276 van de voornoemde wet van 13 maart 2016,*
 - *de verzekeringsmaatschappijen van onderlinge bijstand als gedefinieerd in artikel 15, 79° van de voornoemde wet van 13 maart 2016, met dien verstande dat, voor deze ondernemingen, “de Bank” moet worden vervangen door “de Controledienst voor de ziekenfondsen en de landsbonden van ziekenfondsen” als gedefinieerd in artikel 15, 84° van de voornoemde wet van 13 maart 2016.*
- b) *de bijkantoren van verzekeringsondernemingen die ressorteren onder het recht van een land dat geen lid is van de Europese Economische Ruimte, wanneer het recht van dit derde land niet voorziet in een regeling ter bescherming van de schuldeisers uit hoofde van verzekering waarbij hen een rang wordt toegekend die ten minste gelijkwaardig is aan die welke wordt vastgelegd in de artikelen 643 en 644 van de voornoemde wet van 13 maart 2016 (zie artikel 591, § 3 van de voornoemde wet van 13 maart 2016).*

Deze circulaire is niet van toepassing op:

- a) *de verzekeringsondernemingen als bedoeld in artikel 275 van de voornoemde wet van 13 maart 2016 (ondernemingen die wegens hun omvang aan een bijzondere regeling zijn onderworpen en die een overeenkomst hebben gesloten die voorziet in de volledige en systematische herverzekering van de verzekeringsovereenkomsten of in de overdracht van de verplichtingen),*
- b) *de verzekeringsondernemingen als bedoeld in artikel 294 van de voornoemde wet van 13 maart 2016 (lokale verzekeringsondernemingen),*
- c) *de herverzekeringsondernemingen,*
- d) *de verzekeringsgroepen.*

Samenvatting/Doelstelling

In deze circulaire wordt beoogd toelichting te verschaffen bij de organisatie van de voorrechten voor de verzekeringnemers, de verzekerden en de begunstigden van verzekeringsovereenkomsten of -verplichtingen, bij de verplichting om per afzonderlijk beheer doorlopende inventarissen bij te houden en bij de daaruit voortvloeiende verplichtingen tot rapportering voor toezichtsdoeleinden.

Juridische basis

De wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen, artikelen 194, 195, 230, 643 en 644.

Structuur

- I. Doelstellingen*
- II. Definities*
- II. Inwerkingtreding*
- IV. Specificaties met betrekking tot de vaststelling van het voorrecht, tot de doorlopende inventarissen en tot de samenvattende opgaven van de doorlopende inventarissen*

Geachte mevrouw
Geachte heer

I. Doelstellingen

In de wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen wordt een regeling ingevoerd ter bescherming van de verzekeringnemers, de verzekerden en de begunstigden van verzekeringsovereenkomsten of -verplichtingen in geval van vereffening van de verzekeringsonderneming.

In deze circulaire wordt gewezen op de bepalingen ter zake, worden de voor de ondernemingen geldende verplichtingen gepreciseerd en worden de regels voor de informatieverstrekking aan de Bank vastgesteld.

Deze bepalingen worden nader besproken in Hoofdstuk IV van deze circulaire, dat zes afdelingen omvat.

In Afdeling I wordt toelichting verschaft bij de bepalingen van de wet die betrekking hebben op de voorrechten voor de verzekeringnemers, de verzekerden en de begunstigden van verzekeringsovereenkomsten of -verplichtingen. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen, enerzijds, de voorrechten op de bijzondere vermogens die overeenstemmen met elk afzonderlijk beheer dat in de wet wordt geregeld en, anderzijds, het voorrecht op de algehele activa van de verzekeringsonderneming.

In Afdeling II wordt toelichting verschaft bij het begrip 'bevoorrechte schuldvorderingen' waaruit de afzonderlijke beheren zijn samengesteld, en bij de wijze waarop ze worden vastgesteld en gewaardeerd.

In Afdeling III wordt het begrip 'bijzonder vermogen' gepreciseerd. Er wordt gewezen op de verplichtingen van de verzekeringsondernemingen inzake de vorming van deze vermogens, en er wordt een nadere beschrijving gegeven van de regels met betrekking tot hun samenstelling, zowel wat betreft de in aanmerking komende activa als de waardering ervan.

In Afdeling IV wordt toelichting verschaft bij de vereisten met betrekking tot het bijhouden van doorlopende inventarissen, tot de toestanden van de doorlopende inventarissen en tot de samenvattende opgave van deze inventarissen.

Hoofdstuk V heeft betrekking op de indiening bij de Bank van deze inventarissen en toestanden, alsook van de samenvattende opgave.

Tot slot preciseert Afdeling VI dat Verordening nr. 12 van de Controledienst voor de Verzekeringen van 22 januari 2001 niet meer van toepassing is.

II. Definities

A. Wettelijke en reglementaire teksten

- De Richtlijn: Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II);
- De Wet: de wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen;
- Het boekhoudbesluit: het koninklijk besluit van 17 november 1994 op de jaarrekening van de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen.

B. In deze circulaire gebruikte begrippen

Voor de toepassing van deze circulaire wordt verstaan onder:

1. Voorrecht

Een voorrecht is een recht dat uit hoofde van de bijzondere aard van de schuldvordering aan een schuldeiser toekomt en hem voorrang verleent boven de andere schuldeisers. Het zorgt ervoor dat de houder van deze schuldvordering, bij samenloop van andere schuldeisers op de vermogensbestanddelen van de gemeenschappelijke debiteur, voorrang heeft om te worden uitbetaald.

2. Schuldvordering uit hoofde van verzekering

In artikel 15, 76° van de Wet wordt een schuldvordering uit hoofde van verzekering gedefinieerd als:

“ieder bedrag dat door een verzekeringsonderneming verschuldigd is aan verzekerden, verzekeringnemers, begunstigen of benadeelden die een rechtstreekse vordering hebben tegen de verzekeringsonderneming en dat uit een verzekeringsovereenkomst voortvloeit, met inbegrip van de gereserveerde bedragen voor de voornoemde personen, zolang niet alle elementen van de schuld bekend zijn. De terug te betalen premies die een verzekeringsonderneming als gevolg van de niet-sluiting, de annulering of de opzegging van die verzekeringsovereenkomsten overeenkomstig het op die overeenkomsten toepasselijke recht verschuldigd is vóór de opening van de liquidatieprocedure, worden ook beschouwd als schuldvorderingen uit hoofde van verzekering.”

De houders van schuldvorderingen uit hoofde van verzekering (verzekeringnemers, verzekerden, begunstigen en benadeelden die een rechtstreekse vordering hebben) komen in aanmerking voor de voorrechten die worden geregeld in de artikelen 643 en 644 van de Wet.

3. Afzonderlijk beheer

Een afzonderlijk beheer is een overeenkomstig artikel 230 van de Wet bepaalde categorie van verzekeringsovereenkomsten of -verplichtingen. In artikel 231 van de Wet worden de verplichtingen van de ondernemingen inzake de afzonderlijke beheren vastgelegd.

4. Bijzonder vermogen

Een bijzonder vermogen is, in de zin van artikel 643 van de Wet, een geheel van activa die zijn voorbehouden ter nakoming van de verplichtingen jegens de schuldeisers uit hoofde van verzekering (de verzekeringnemers, de verzekerden, de verzekeringsbegunstigen en de benadeelden die een rechtstreekse vordering hebben). Voor elk afzonderlijk beheer is er een overeenstemmend bijzonder vermogen dat de grondslag vormt van het in artikel 643 van de Wet geregeld voorrecht. Artikel 194 van de Wet bevat de regels over de activa die een bijzonder vermogen vormen.

5. Doorlopende inventaris of speciaal register

Een doorlopende inventaris is, in de zin van artikel 195 van de Wet, een speciaal register waarin de activa die een bijzonder vermogen vormen, worden geïdentificeerd onder verwijzing naar het rekeningstelsel van de verzekeringsonderneming.

6. Toestand van de doorlopende inventaris

De toestand van een doorlopende inventaris stelt, op een bepaalde datum, de algehele activa vast die een bijzonder vermogen vormen, alsook de waarde van deze activa op die datum en, bijgevolg, de totale waarde van het betrokken bijzonder vermogen op diezelfde datum.

7. Samenvattende opgave (van de toestand van de doorlopende inventarissen)

De samenvattende opgave (van de toestand van de doorlopende inventarissen) is een overzicht van de toestand van de doorlopende inventarissen op een bepaalde datum.

8. Technische schulden

De technische schulden zijn de uit verzekeringsverrichtingen voortvloeiende schulden van de verzekeringsonderneming, ongerekend de technische voorzieningen, ten gunste van de verzekeringnemers. Deze schulden worden vastgelegd in de punten G.I.1.a), 1° tot 3° van Afdeling I van Hoofdstuk I van de bijlage bij het boekhoudbesluit, en worden geboekt in de posten 421.111 tot 421.114 van de gedetailleerde balans die wordt vastgelegd in Afdeling I van Hoofdstuk 1 van dezelfde bijlage. Het gaat om:

- vóór de vervaldag betaalde premies, namelijk premies die in een bepaald boekjaar worden geïnd maar slechts het daaropvolgende boekjaar vervallen (post 421.111);
- opeisbare premies waarvan het risico geschorst is opgenomen (post 421.112);
- in bewaring gegeven vrijstellingen, namelijk door de verzekeringnemers neergelegde voorlopige waarborgen (post 421.113);
- overige technische schulden (post 421.114).

Tenzij anders vermeld in deze circulaire, hebben de termen die erin gebruikt worden, dezelfde betekenis als in de wet- en regelgeving waarnaar wordt verwezen, alsook in de toekomstige uitvoeringsmaatregelen van de Wet.

III. Inwerkingtreding

De wettelijke bepalingen die in deze circulaire aan bod komen, zijn van toepassing sedert 23 maart 2016.

IV. Specificaties met betrekking tot de vaststelling van de voorrechten, tot de doorlopende inventarissen en tot de samenvattende opgave

AFDELING I - Voorrechten

De bepalingen betreffende de voorrechten voor de schuldeisers uit hoofde van verzekering (verzekeringnemers, verzekerden en begunstigen van verzekeringsovereenkomsten en -verplichtingen) komen aan bod in de artikelen 643 en 644 van de Wet. Deze bepalingen regelen, enerzijds, voorrechten op de bijzondere vermogens en, anderzijds, een voorrecht op de algehele activa van de verzekeringsonderneming.

A. Voorrecht op de bijzondere vermogens

Artikel 643 van de Wet¹ regelt een voorrecht op alle bijzondere vermogens die overeenstemmen met alle afzonderlijke beheren als bedoeld in artikel 230 van de Wet.

In de memorie van toelichting bij de Wet² wordt het volgende verduidelijkt: “de rol van de afzonderlijke beheren [werd] beperkt tot de tenuitvoerlegging van dit voorrecht, dat voor het overige wordt omschreven in de artikelen 643 en 644. [...] [D]e term “afzonderlijke beheren” [wordt] in het kader van de ontwerpwet uitsluitend gebruikt om het voorwerp van het voorrecht te bepalen. Bijgevolg heeft dit begrip enkel nut in geval van samenloop, namelijk in het kader van de opening van een liquidatieprocedure (“gone concern”-perspectief).” In de memorie wordt ook het volgende vermeld: “Aangezien de rol van de afzonderlijke beheren beperkt is tot de tenuitvoerlegging van het voorrecht, was het niet langer nodig te voorzien in evenveel afzonderlijke beheren als in de huidige regelgeving (...)”. Bijgevolg voorziet artikel 230 van de Wet slechts in drie types afzonderlijke beheren:

- a) een afzonderlijk beheer voor alle (rechtstreekse)³ niet-levensverzekeringsactiviteiten;
- b) een afzonderlijk beheer voor alle (rechtstreekse) levensverzekeringsactiviteiten, met uitzondering van de in c) hieronder bedoelde activiteiten;
- c) een afzonderlijk beheer voor de (rechtstreekse) verzekeringsactiviteiten die overeenstemmen met elk van de aan een beleggingsfonds gekoppelde activiteiten die betrekking hebben op de takken 23, 26 en 27 zoals gedefinieerd in Bijlage II bij de Wet, en waarvoor het beleggingsrisico wordt gedragen door de verzekeringnemer. Voor deze beleggingsfondsen vereist artikel 230 derhalve een afzonderlijk beheer per fonds.

Niettegenstaande het feit dat in artikel 230 wordt verwezen naar artikel 224 voor de eerste twee types afzonderlijke beheren, en dat dit laatste artikel bepaalt dat de ondernemingen die gelijktijdig verzekerings- en herverzekeringsactiviteiten leven en niet-leven uitoefenen, “bovendien een gescheiden beheer [voeren] voor enerzijds de verzekerings- en -herverzekeringsactiviteiten “niet-leven” en anderzijds de verzekerings- en herverzekeringsactiviteiten “leven””, heeft het hierboven aangehaalde beperkte doel van de afzonderlijke beheren tot gevolg dat deze beheren uitsluitend verband houden met (rechtstreekse) verzekeringsactiviteiten, zelfs als de onderneming een vergunning heeft om gelijktijdig verzekerings- en herverzekeringsactiviteiten uit te oefenen.

Elk bijzonder vermogen vormt de grondslag van het voorrecht dat verband houdt met het overeenstemmend afzonderlijk beheer. Bij vereffening van de verzekeringsonderneming heeft de terugbetaling van de bevoorrechte schuldvorderingen via de bijzondere vermogens voorrang op alle andere schuldeisers van de verzekeringsonderneming, met uitzondering van de bezoldiging van de

¹ Artikel 643 van de Wet vormt de omzetting van artikel 275, lid 1, a) van de Richtlijn.

² Parl. St., Kamer, 54-1584/001, p. 188.

³ In de Wet worden de uitdrukkingen “rechtstreekse verzekeringen” en “aangenomen herverzekeringen” niet gebruikt. De uitdrukking “verzekeringen” moet dus altijd worden geïnterpreteerd als rechtstreekse verzekeringen met uitzondering van aangenomen herverzekeringen.

liquidateur en die van zijn personeel, alsook van de andere vereffeningskosten voor zover deze kosten de vereffening van het betrokken bijzonder vermogen ten goede komen (art. 644, tweede lid van de Wet).

Indien er na de vereffening van een bijzonder vermogen een positief saldo overblijft, wordt dit verdeeld over de andere bijzondere vermogens naar rato van de tekorten van die bijzondere vermogens (art. 644, derde lid van de Wet).

Binnen eenzelfde afzonderlijk beheer hebben de schuldeisers uit hoofde van verzekering dezelfde rang. Als het bijzonder vermogen, in voorkomend geval vermeerderd met de overschotten van de andere bijzondere vermogens, ontoereikend is om de schuldeisers uit hoofde van verzekering volledig schadeloos te stellen, dient dit bedrag naar evenredigheid te worden verdeeld en moet voor het overschot het in punt B hieronder beschreven voorrecht op de algehele activa ten uitvoer worden gelegd.

B. Voorrecht op de algehele activa

Het voorrecht op de algehele activa van de verzekeringsonderneming wordt vastgelegd in artikel 644, vijfde lid van de Wet. Dit voorrecht is alleen van toepassing als de vereffening van een of meer bijzondere vermogens ontoereikend is om de betrokken schuldeisers uit hoofde van verzekering schadeloos te stellen. Dit voorrecht dient dus alleen ten uitvoer worden gelegd wanneer de vereffening van een of meer van de in punt A hierboven bedoelde bijzondere vermogens ontoereikend is om de schuldeisers uit hoofde van verzekering van het overeenstemmend afzonderlijk beheer volledig schadeloos te stellen.

De grondslag van dit voorrecht wordt gevormd door alle activa van de onderneming die geen deel uitmaken van de in punt A hierboven bedoelde bijzondere vermogens. Als de verzekeringsonderneming ook een vergunning heeft om herverzekeringsactiviteiten uit te oefenen, omvat deze grondslag dus de activa die verband houden met de herverzekeringsactiviteit.

Dit voorrecht is algemeen, en alleen de bijzondere voorrechten (zie met name de artikelen 20 en volgende van de hypotheekwet) en de algemene voorrechten van werknemers, van de Schatkist en van socialezekerheidsinstellingen en sociale verzekeraars, evenals de uitoefening van zakelijke rechten (hypotheeken, ...), gaan erboven⁴.

De schuldeisers uit hoofde van verzekering waarop het in dit punt beschreven voorrecht van toepassing is, hebben dezelfde rang. Indien er onvoldoende activa zijn om deze schuldeisers volledig schadeloos te stellen, moeten de beschikbare activa dus naar evenredigheid onder hen worden verdeeld.

AFDELING II –Bevoorrechte schuldvorderingen

Voor de uitoefening van de in Afdeling I beschreven voorrechten is de vaststelling vereist van de bevoorrechte schuldvorderingen voor de schuldeisers uit hoofde van verzekering (verzekeringnemers, verzekerden en verzekeringsbegunstigden).

A. Type bevoorrechte vorderingen

Gelet op de zeer ruime definitie van 'bevoorrechte schuldvordering' moet worden beschouwd dat dit begrip in het algemeen op elk bedrag slaat dat een persoon kan vorderen van een verzekeringsonderneming op basis van een verzekeringsovereenkomst of -verplichting, hetzij als verzekeringnemer, verzekerde, begunstigde of benadeelde met een rechtstreekse vordering.

⁴ In de oude regeling, die werd vastgelegd in artikel 48/16, § 1 van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, was dit voorrecht algemeen maar gingen alle andere algemene en bijzondere voorrechten erboven.

Onder meer de onderstaande bedragen moeten als bevoorrechte schuldvorderingen worden beschouwd:

a) voor de niet-levensverzekeringsactiviteiten:

- de premievoorzieningen (niet bestede deel van de premie);
- de vergrijzingsvoorzieningen⁵;
- de voorzieningen voor schadegevallen, waaronder de IBNR-voorzieningen (incurred but not reported)⁶;
- de voorzieningen voor winstdeling en restorno's, maar alleen als en voor zover de voor de overeenkomst geldende regelgeving de verzekeringsonderneming verplicht die winstdeling binnen een bepaalde termijn toe te kennen, zonder dat de verzekeringsonderneming deze voorzieningen kan terugnemen⁷;
- de technische schulden;

b) voor de levensverzekeringsactiviteiten:

- de premievoorzieningen (niet bestede deel van de premie);
- de levensverzekeringsvoorzieningen, met uitzondering van de aanvullende voorziening ('knipperlichtvoorziening')⁸ maar met inbegrip van de vergrijzingsvoorzieningen⁹;
- de voorzieningen voor schadegevallen;
- de voorzieningen voor winstdeling en restorno's, voor zover de voor de overeenkomst geldende regelgeving de verzekeringsonderneming verplicht die winstdeling binnen een bepaalde termijn toe te kennen, zonder dat de verzekeringsonderneming deze voorzieningen kan terugnemen¹⁰;
- de technische schulden;

c) voor de renten (leven en niet-leven):

- de te vestigen kapitalen voor renten;
- de gevestigde kapitalen voor renten.

B. Waardering

Zoals wordt verduidelijkt in artikel 194 van de Wet, wordt het bedrag waarvoor de vrije activa die de bijzondere vermogens vormen, moeten worden aangehouden, vastgesteld onder verwijzing naar het bedrag van de schuldvorderingen uit hoofde van verzekering. Hiertoe worden de schuldvorderingen uit hoofde van verzekering gewaardeerd zoals "in het geval van een liquidatieprocedure tijdens

⁵ Zie punt C.VI van Hoofdstuk III van de Bijlage bij het boekhoudbesluit. De vergrijzingsvoorzieningen worden gevormd in het kader van, met name, gezondheidszorgovereenkomsten, tegen genivelleerde premies zodat een deel van de aan het begin van de overeenkomst betaalde premies worden gereserveerd en aan het einde van de overeenkomst worden afgehouden. In het in deze circulaire bedoelde geval, waarbij alle overeenkomsten zijn beëindigd, wordt deze voorziening nutteloos en moet deze worden terugbetaald aan de verzekeringnemers.

⁶ Deze voorzieningen worden gevormd voor de schadegevallen die zich hebben voorgedaan maar waarvan de verzekeringsonderneming nog niet op de hoogte is gebracht (geleden maar nog niet gerapporteerde schadegevallen).

⁷ In het Belgisch recht bestaat er momenteel geen dergelijke regelgeving.

⁸ Zoals wordt verduidelijkt in artikel 34quinquies, § 3 van het boekhoudbesluit wordt de aanvullende voorziening gevormd ter compensatie van het verschil tussen de door de overeenkomst gewaarborgde technische rentevoet en het rendement dat de verzekeringsonderneming op de dekkingswaarden behaalt. Deze voorziening vloeit voort uit een toekomstgerichte benadering die geen verband houdt met de vereffeningsproblematiek, waardoor ze hier niet is opgenomen.

⁹ Zie punt C.II van Hoofdstuk III van de Bijlage bij het boekhoudbesluit.

¹⁰ Zie artikel 33, § 2 van het koninklijk besluit van 14 november 2003 betreffende de levensverzekeringsactiviteit.

dewelke een einde zou worden gemaakt aan de verzekeringsovereenkomsten". In de memorie van toelichting van de Wet¹¹ wordt gepreciseerd dat "[d]eze verplichting (...) aldus de verzekeringsverplichtingen [dekt] die, in een zogenaamd Solvency I-perspectief, zouden bepaald zijn alsof de verzekeringsovereenkomsten beëindigd werden". Voor de levensverzekeringsovereenkomsten verduidelijkt artikel 194 *in fine* van de Wet dat de waarde van de schuldvordering overeenstemt met "de inventariswaarde waarvan de Koning, op advies van de Bank en de FSMA, ieder wat hun bevoegdheden betreft, de berekeningswijze kan bepalen". Voor zover nodig zal dit begrip expliciet worden omschreven tijdens een toekomstige herziening van de reglementaire bepalingen die van toepassing zijn op de levensverzekeringen.

Deze opvatting is logisch, aangezien er wordt uitgegaan van de vereffening van de verzekeringsonderneming, zonder uitzicht op bedrijfscontinuïteit of -overdracht, waarbij de schuldeisers uit hoofde van verzekering ertoe worden gebracht de rechten die hen door hun overeenkomst of de wet worden verleend, te laten gelden tegenover de onderneming.

Zo blijkt dat de regels voor de waardering van de schuldvorderingen uit hoofde van verzekering identiek zijn voor de tenuitvoerlegging van de in deze circulaire bedoelde bijzondere voorrechten en voor de jaarrekeningen die de onderneming met toepassing van het boekhoudbesluit moeten bijhouden.

Derhalve is het mogelijk het bedrag van de bevoorrechte schuldvorderingen in overeenstemming te brengen met specifieke posten van de jaarrekening.

Afdeling III - Bijzondere vermogens

A. Verplichting

Krachtens artikel 194 (gelezen in samenhang met artikel 643) van de Wet zijn de verzekeringsondernemingen verplicht een bijzonder vermogen te vormen voor elk van de in artikel 230 bedoelde afzonderlijke beheren. Elk bijzonder vermogen bestaat te allen tijde uit activa die vrij zijn van alle lasten, voor een bedrag dat de verplichtingen van de onderneming jegens de schuldeisers uit hoofde van verzekering van het betrokken afzonderlijk beheer dekt.

In de memorie van toelichting¹² wordt erop gewezen dat de vaststelling van een bijzonder vermogen "als dusdanig geen invloed heeft op het eigenvermogensniveau van de verzekeringsonderneming. Indien er onvoldoende activa aanwezig zijn om het voorwerp van het voorrecht te vormen, zal de verzekeringsonderneming beschikbare activa naar de doorlopende inventaris moeten overhevelen." Hieraan wordt het volgende toegevoegd:

"Artikel 194 staat los van de regels inzake het eigen vermogen. De enige doelstelling van dit artikel bestaat erin te voorkomen dat andere schuldeisers van de onderneming dan de houders van schuldvorderingen uit hoofde van verzekering aanspraak kunnen maken op de activa die het voorwerp van het voorrecht vormen. In deze optiek is het van weinig belang of de activa die het voorwerp van het voorrecht vormen al dan niet ter dekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste worden aangewend.

De verandering inzake het gebruik van deze activa zal dus geen invloed hebben op het eigen vermogen van de verzekeringsonderneming dat ter dekking van de reglementaire vereisten wordt aangewend."

Het minimumbedrag van de activa die elk bijzonder vermogen vormen, wordt vastgesteld op basis van het bedrag van de bevoorrechte schuldvorderingen van het overeenstemmend afzonderlijk beheer, die overeenkomstig Afdeling II, B. worden gewaardeerd.

¹¹ Parl. St., Kamer, 54-1584/001, p. 164.

¹² Parl. St., Kamer, 54-1584/001, p. 164.

Er zij ook op gewezen dat, met toepassing van artikel 629 van de Wet, de samenstelling van de bijzondere vermogens niet meer kan worden gewijzigd vanaf het moment dat wordt beslist een liquidatieprocedure te openen, behalve in de volgende gevallen:

- de correctie van zuiver materiële fouten,
- de toevoeging door de liquidateur van de financiële producten die worden gegenereerd door de activa die het bijzonder vermogen vormen,
- de liquidatieautoriteiten¹³ geven toestemming voor de wijziging.

B. In aanmerking komende activa en waardering

Artikel 194 van de Wet bepaalt dat de activa die de bijzondere vermogens vormen, “gewaardeerd worden overeenkomstig artikel 123”, namelijk tegen marktwaarde volgens de zogenoemde Solvabiliteit II-regels. Er zijn geen uitzonderingen op deze regel.

Artikel 194 bepaalt bovendien dat “[d]e verzekeringsondernemingen (...) te allen tijde activa aan[houden] die vrij zijn van alle lasten”.

Hoewel dit niet expliciet wordt omschreven in de Wet, moet onder het werkwoord “aanhouden” worden verstaan dat de activa de verzekeringsonderneming in volle eigendom toebehoren, zoals wordt bepaald in artikel 16, § 2 van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen. De door de Wet ingestelde regeling sluit immers aan bij de bestaande regeling onder de voornoemde wet van 9 juli 1975.

Met de uitdrukking “vrij van alle lasten” wordt niet beoogd de waarde van het actief zelf vast te stellen – deze vaststelling valt onder artikel 123 – maar het deel van deze waarde dat in een bijzonder vermogen kan worden opgenomen (affectatiewaarde). Wanneer het zeker of waarschijnlijk is dat de waarde van een actief bij de realisatie ervan zal worden verminderd met een aantal kosten of lasten, vereist artikel 194 dat het bedrag van deze kosten en lasten wordt afgetrokken van de affectatiewaarde. Het spreekt ook voor zich dat eenzelfde actief slechts eenmaal in de bijzondere vermogens mag worden opgenomen.

In de volgende punten worden de voormelde begrippen nader toegelicht voor een aantal bijzondere gevallen.

- 1) Als een actief bezwaard is met een zakelijk recht zoals een hypotheek of een pand, mag het bedrag waarvoor het actief met het zakelijk recht is bezwaard, niet in aanmerking worden genomen (artikelen 194 en 195, tweede lid van de Wet).
- 2) De ondernemingen die gelijktijdig levens- en niet-levensverzekeringsactiviteiten uitoefenen, zijn krachtens artikel 224 van de Wet verplicht voor elk van deze activiteiten een gescheiden beheer te voeren. Bijgevolg kan een actief dat deel uitmaakt van het beheer van de niet-levensverzekeringsactiviteiten, niet worden opgenomen in het bijzonder vermogen voor het beheer van de levensverzekeringsactiviteiten, en omgekeerd.
- 3) De activa worden gewaardeerd met aftrek van de voor de verwerving ervan aangegane schulden.
- 4) De schuldvorderingen op een derde worden gewaardeerd met aftrek van de schulden jegens die derde (artikel 628, § 3 van de Wet). Deze regel is alleen van toepassing op de waarde waarvoor een actief in een bijzonder vermogen mag worden opgenomen. Deze regel zorgt op zich niet voor een schuldvergelijking tussen de schuldvordering van de verzekeringsonderneming en die van de derde op de verzekeringsonderneming.
- 5) Het bedrag van het deel van een herverzekeraar in de technische voorzieningen mag slechts in aanmerking worden genomen met aftrek van het deposito van deze herverzekeraar bij de verzekeringsonderneming, teneinde te vermijden dat de door het deposito gedekte deel en de activa die dankzij dit deposito zijn verworven, dubbel worden geteld.

¹³ Volgens artikel 15, 73° van de Wet zijn deze autoriteiten de rechtbank van koophandel voor faillissementen en gedwongen ontbindingen, en de Bank voor de andere liquidatieprocedures.

- 6) De waarde van een actief dat de verzekeringonderneming voornemens is om op korte termijn te verkopen, wordt verminderd met de geraamde realisatiekosten.
- 7) De activa worden gewaardeerd met inachtneming van de desbetreffende derivaten, op voorwaarde dat deze derivaten niet zelf in het bijzonder vermogen zijn opgenomen. Anders gezegd, als een actief wordt gewaardeerd met inachtneming van de onderliggende derivaten, mogen deze derivaten geen deel uitmaken van het bijzonder vermogen. Omgekeerd moeten activa waarvan de onderliggende derivaten in een bijzonder vermogen zijn opgenomen, worden gewaardeerd zonder rekening te houden met die derivaten.
- 8) Voor de overeenkomsten die onder de takken 23, 26 en 27 vallen, die gekoppeld zijn aan beleggingsfondsen en waarvoor het beleggingsrisico door de verzekeringnemer wordt gedragen, wordt per beleggingsfonds een afzonderlijk beheer gevoerd. De respectieve bedragen van de activa die de met deze overeenkomsten verband houdende bijzondere vermogens vormen, worden bepaald op basis van de activa die het betrokken beleggingsfonds vormen. Dit bedrag stemt bovendien overeen met het totale bedrag van de schuldvorderingen uit hoofde van verzekering in verhouding tot het betrokken fonds. Bijgevolg mogen alleen de activa van het betrokken beleggingsfonds worden opgenomen in het bijzonder vermogen van elk van deze afzonderlijke beheren.
- 9) De activa die krachtens de Wet (artikel 197) in een derde land (dat geen lid is van de Europese Unie) mogen zijn gelokaliseerd, mogen in aanmerking worden genomen voor de vorming van een bijzonder vermogen. Dit houdt in dat in een derde land gelokaliseerde activa toegelaten zijn als ze bestaan uit onroerende goederen.

Effecten zijn daarentegen slechts toegelaten als voorafgaandelijk aan twee voorwaarden wordt voldaan, namelijk:

- de rechten die voor de verzekeringonderneming voortvloeien uit de bewaargeving van deze effecten bij een in bewaring nemende tussenpersoon, vormen een zakelijk recht op grond waarvan zij op deze effecten aanspraak kunnen maken, met uitsluiting van het eenvoudige vorderingsrecht,
- de betrokken in bewaring nemende tussenpersoon heeft aan de Bank een verklaring afgegeven dat hij zich ertoe verbindt gevolg te geven aan alle beslissingen om de vrije beschikking over de activa van de verzekeringonderneming te beperken of te ontnemen.

Het bewijs dat aan deze voorwaarden voldaan is, wordt ingediend bij de Bank in de bijlage van de samenvattende opgave.

- 10) Voor cessies – retrocessies (repo sales) moet er rekening worden gehouden met, enerzijds, het beginsel dat de toegewezen activa in volle eigendom moeten worden aangehouden en, anderzijds, de waarde die bij de afwikkeling van de verrichting opnieuw zal worden opgenomen in het vermogen van de verzekeringonderneming. Derhalve:
 - als de onderneming optreedt als verkoper, mag het bijzonder vermogen niet meer worden gevormd door de verkochte effecten, maar door het chartaal geld (of de belegging) ontvangen als tegenprestatie en waarvan de totale waarde niet hoger mag zijn dan de totale waarde van de verkochte effecten.
 - als de onderneming optreedt als koper, mag het bijzonder vermogen worden gevormd door de gekochte effecten, ten belope van een bedrag dat hun waarde op het ogenblik van de aankoop niet mag overschrijden.
- 11) Indien de onderneming effecten uitleent, zijn de in punt 10) vermelde beginselen eveneens van toepassing. Derhalve:
 - mag het bijzonder vermogen niet worden gevormd door geleende effecten en effecten die zonder eigendomsoverdracht als onderpand zijn ontvangen;
 - indien het onderpand voor de effectenlening onvoldoende is, mag het bijzonder vermogen niet worden gevormd door de schuldvordering (op de lener) tot teruggave van de uitgeleende effecten;

- indien de effectenlening gepaard gaat met een zekerheid zonder eigendomsoverdracht; mag het bijzonder vermogen worden gevormd door de schuldvordering op de effecten, ten belope van een bedrag dat de totale waarde van de uitgeleende effecten niet mag overschrijden;
 - indien de effectenlening gepaard gaat met een zekerheid met eigendomsoverdracht van de als onderpand verstrekte tegoeden, mag het bijzonder vermogen worden gevormd door de als onderpand ontvangen effecten, ten belope van een bedrag dat de totale waarde van de uitgeleende effecten niet overschrijdt.
- 12) Indien de onderneming effecten leent, mag het bijzonder vermogen worden gevormd door de geleende effecten, ten belope van een bedrag dat niet hoger mag zijn dan de totale waarde van de als onderpand gegeven effecten. Overeenkomstig artikel 195, tweede lid van de Wet mogen deze laatste niet meer worden gebruikt om het bijzonder vermogen te vormen.
- 13) Net als voor de beleggingen in het algemeen dient de verzekeringsonderneming toe te zien op de naleving van het "prudent person"-beginsel als uiteengezet in de artikelen 190 tot 193 van de Wet. Ze dient met name de volgende elementen te waarborgen:
- de veiligheid, de kwaliteit, de liquiditeit, het rendement en de congruentie van de activa die de bijzondere vermogens vormen;
 - een lokalisatie die de beschikbaarheid van de activa waarborgt;
 - een aanpassing aan de aard en de looptijd van de verplichtingen.

AFDELING IV - Doorlopende inventarissen, toestanden van de doorlopende inventarissen en samenvattende opgave

A. Bijhouden van doorlopende inventarissen

1. Verplichting tot het bijhouden van doorlopende inventarissen

Artikel 195 van de Wet bepaalt het volgende: "De verzekeringsondernemingen houden (...) een speciaal register bij, "doorlopende inventaris" genoemd, van de activa bedoeld in artikel 194, voor elk afzonderlijk beheer als bedoeld in artikel 230". Anders gezegd houdt de verzekeringsonderneming per afzonderlijk beheer een register bij¹⁴.

Met het bijhouden van de doorlopende inventarissen worden twee doelstellingen nagestreefd. Enerzijds kan hierdoor te allen tijde de samenstelling van elk bijzonder vermogen worden bepaald, en kan zo worden vastgesteld welke activa in geval van vereffening bij voorrang zouden zijn voorbehouden voor de schuldeisers uit hoofde van verzekering. Anderzijds stelt dit de toezichthouder in staat om na te gaan of elk bijzonder vermogen voldoende dekking biedt voor de schuldvorderingen uit hoofde van verzekering die deel uitmaken van het betrokken afzonderlijk beheer.

De doorlopende inventarissen worden bewaard op de zetel van de verzekeringsonderneming (art. 195 van de Wet). Voor de Belgische bijkantoren van ondernemingen van derde landen gaat het om de Belgische zetel van dat bijkantoor (art. 588, § 1, 2° van de Wet). In alle gevallen mogen de doorlopende inventarissen worden bewaard op een plaats die vooraf door de Bank is goedgekeurd (art. 76 van de Wet).

¹⁴ Zie ook artikel 276, lid 2, eerste alinea van de Richtlijn voor de verplichting om afzonderlijke registers bij te houden voor de levens- en niet-levensverzekeringsactiviteiten.

2. Verantwoordelijkheden

Het bijhouden van de doorlopende inventarissen behoort tot de verantwoordelijkheid van het directiecomité en valt onder het toepassingsgebied van de compliancefunctie en de interneauditfunctie. Van de compliancefunctie wordt met name verwacht dat ze zich vergewist van de goede toepassing van de wettelijke regels zoals in deze circulaire deze worden toegelicht. Van de interneauditfunctie wordt verwacht dat ze de deugdelijkheid controleert van het proces voor de waardering van de activa en de passiva, alsook van de opstelling van de doorlopende inventarissen en de samenvattende opgave.

3. Taak van de erkend commissaris

De verslagen die de erkend commissaris opstelt op basis van artikel 333 van de Wet, hebben ook betrekking op de doorlopende inventarissen.

Op basis van artikel 334 van de Wet kan de Bank bovendien vereisen dat de erkend commissaris bijzondere verslagen opstelt.

4. Beginselen inzake het bijhouden van de doorlopende inventarissen

De verzekeringsondernemingen voldoen aan de volgende beginselen wat betreft het bijhouden van de doorlopende inventarissen.

a) Band met het rekeningenstelsel van de verzekeringsonderneming

De activa die een bijzonder vermogen vormen, worden geïdentificeerd onder verwijzing naar het rekeningenstelsel dat de verzekeringsonderneming met toepassing van artikel 5 van het boekhoudbesluit opstelt.

Elke activarekening van het rekeningenstelsel bevat:

- hetzij activa die tot geen enkel bijzonder vermogen behoren ("vrije activa"),
- hetzij activa die slechts tot één bijzonder vermogen behoren¹⁵.

Alle activa die in een bepaalde rekening van het rekeningstelsel zijn ingeschreven en die met een bijzonder vermogen overeenstemmen, behoren vanaf de inschrijving tot de uitschrijving te allen tijde tot dit bijzonder vermogen.

De structuur van het rekeningenstelsel moet voldoende uitgewerkt zijn, zodat activa van een verschillende aard tot een andere rekening behoren.

Het is ook aangewezen om elke depositorekening te laten overeenstemmen met slechts één rekening van het rekeningenstelsel.

b) Vereiste gegevens

Elke doorlopende inventaris omvat de volgende gegevens:

- de statutaire benaming van de onderneming,
- het adres van de maatschappelijke zetel en, voor de bijkantoren van derde landen, het adres van de zetel in België,
- het administratief codenummer,
- de benaming van het betrokken afzonderlijk beheer,

¹⁵ Dit belet echter niet dat een actief kan bestaan uit verschillende onverdeelde delen, en dat elk deel wordt toegewezen aan een bijzonder vermogen, op voorwaarde dat elk deel aan slechts één bijzonder vermogen wordt toegewezen en dat de som van de delen de totale waarde van het actief niet overschrijdt.

- de volgende formule, ondertekend door een persoon die de verzekeringsonderneming op rechtsgeldige wijze kan binden:

Deze inventaris bevat de aanduiding van de activa die het bijzonder vermogen van het afzonderlijk beheer ... vormen, in overeenstemming met artikel 194 van de wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen.

De ondergetekende verklaart dat de in de inventaris opgenomen activa toebehoren aan de verzekeringsonderneming.

- de datum en de handtekening van de hierboven bedoelde persoon,
- als de banden tussen het rekeningenstelsel en de bijzondere vermogens (zie hieronder) worden gewijzigd, worden deze wijzigingen gedateerd en ondertekend door een persoon die de verzekeringsonderneming op rechtsgeldige wijze kan binden.

B. Toestand van de doorlopende inventarissen

De toestand van een doorlopende inventaris omvat, op een bepaalde datum, onder verwijzing naar de rekeningen van het rekeningenstelsel, alle activa die het betrokken bijzonder vermogen, en derhalve het afzonderlijk beheer, waarmee deze activa verband houden, vormen.

De in de toestand opgenomen activa worden overeenkomstig Afdeling III, C. gewaardeerd. Als een gebeurtenis, zoals een voornemen om op korte termijn te verkopen of een recente of waarschijnlijke waardevermindering, de waardering van een actief aanzienlijk zou kunnen wijzigen, maakt de verzekeringsonderneming hiervan melding en geeft ze het (waarschijnlijke) verschil in waarde ten opzichte van de in de toestand vermelde waardering aan.

De toestand vermeldt de totale waarde van het betrokken bijzonder vermogen en het totale bedrag van de bevoorrechte schuldvorderingen van het overeenstemmend afzonderlijk beheer.

C. Samenvattende opgave van de toestand van de doorlopende inventarissen

In de samenvattende opgave wordt een overzicht gegeven van de inhoud van de doorlopende inventarissen, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen het totale bedrag van elk bijzonder vermogen en van de bevoorrechte schuldvorderingen van:

- a) het afzonderlijk beheer niet-leven,
- b) het afzonderlijk beheer leven, met uitzondering van de overeenkomsten en de verplichtingen die gekoppeld zijn aan een beleggingsfonds,
- c) alle afzonderlijke beheren betreffende overeenkomsten en verplichtingen die gekoppeld zijn aan beleggingsfondsen.

De verzekeringsondernemingen vullen de samenvattende opgave in volgens het model dat in de bijlage van deze circulaire is opgenomen.

AFDELING V – Indiening van de doorlopende inventarissen en van de samenvattende opgave bij de Bank

A. Beginselen

Artikel 195, derde lid van de Wet bepaalt dat de ondernemingen “de toestand van de doorlopende inventaris van elk afzonderlijk beheer aan de Bank mee[delen] met inachtneming van de vorm en de inhoud die door haar zijn voorgeschreven en op de drager en binnen de termijn die door haar zijn bepaald”.

Aangezien de doorlopende inventarissen slechts nuttig zijn bij de vereffening van de verzekeringsonderneming, worden de verplichting inzake de opstelling en de indiening van de verschillende in deze circulaire bedoelde documenten afgestemd op, met name, de solvabiliteitspositie van de onderneming.

B. Indiening van de samenvattende opgave bij de Bank

De samenvattende opgave wordt regelmatig aan de Bank bezorgd, gelijktijdig met en op dezelfde wijze (OneGate) als de jaarlijkse kwantitatieve rapportering. Deze opgave wordt ingediend volgens het model dat in de bijlage van deze circulaire is opgenomen.

C. Indiening van de doorlopende inventarissen en van de toestanden van de doorlopende inventarissen bij de Bank

Aangezien de doorlopende inventarissen slechts nuttig zijn bij de vereffening van de verzekeringsonderneming, is het niet aangewezen deze systematisch en volledig worden te doen indenen bij de Bank wanneer de financiële situatie van de onderneming bevredigend kan worden geacht.

De verzekeringsonderneming moet echter in staat zijn haar doorlopende inventarissen en een toestand voor elk ervan op te stellen op het eerste verzoek van de Bank, met name in het kader van een off-site controle of een inspectie op de zetel van de onderneming.

De Bank kan eisen dat de onderneming een of meer doorlopende inventarissen en/of de overeenstemmende toestanden systematisch indient als haar financiële situatie dit rechtvaardigt. Dit geldt onder meer voor de verzekeringsondernemingen die aan een of meer van de volgende maatregelen zijn onderworpen:

- a) de dwingende maatregelen zoals bedoeld in artikel 508 van de Wet,
- b) de uitvoering door de onderneming van haar herstelplan, zoals bepaald in artikel 509 van de Wet,
- c) de oplegging door de Bank van een herstelplan, zoals bepaald in artikel 510 van de Wet,
- d) de oplegging door de Bank van een plan inzake financiering op korte termijn, zoals bepaald in artikel 511 van de Wet,
- e) de beperking van of het verbod op de vrije beschikking over de activa van de verzekeringsonderneming na een besluit van de Bank op basis van artikel 513 van de Wet,
- f) de uitzonderlijke herstelmaatregelen zoals bedoeld in artikel 517 van de Wet,
- g) de maatregelen ter bescherming van het financiële stelsel, zoals bedoeld in de artikelen 519 tot 537 van de wet,
- h) afstand van de vergunning overeenkomstig artikel 538 van de Wet,
- i) een doorhaling van rechtswege overeenkomstig artikel 540 van de Wet,
- j) een herroeping van de vergunning overeenkomstig de artikelen 541 en 542 van de Wet,
- k) de intrekking van de toepassing van de overgangsmaatregel zoals bedoeld in artikel 667, eerste lid van de Wet, met toepassing van het derde lid van hetzelfde artikel,
- l) de weigering of intrekking van de toepassing van één van de overgangsmatregelen zoals bedoeld in de artikelen 668 en 669 van de Wet, met toepassing van artikel 671, § 1, eerste lid van de Wet.

De doorlopende inventarissen en de overeenstemmende toestanden worden gecertificeerd door een persoon die de verzekeringsonderneming op rechtsgeldige wijze kan binden.

AFDELING VI – Verordening nr. 12

Krachtens artikel 647 van de Wet is Verordening nr. 12 van de Controledienst voor de Verzekeringen tot vaststelling van de regels betreffende de doorlopende inventaris van de dekkingswaarden, gewijzigd bij Verordening nr. 13 van 4 november 2002, niet meer van toepassing.

Er wordt een kopie van deze circulaire verzonden naar de commissaris(sen), erkend revisor(en) van uw onderneming.

Hoogachtend

Jan Smets
Gouverneur